S t a n o v i s k o

Konfederace zaměstnavatelských a podnikatelských svazů ČR

k materiálu „Návrh Národního plánu na obnovu přírody“

V rámci mezirezortního připomínkového řízení jsme obdrželi výše uvedený návrh a k němu Konfederace zaměstnavatelských a podnikatelských svazů ČR (KZPS ČR) uplatňuje následující zásadní připomínky.

Část „A“

OBECNĚ ve vztahu k těžebním prostorům, lomům, odvalům a výsypkám:

Těžební prostory, lomy, odvaly a výsypky, jako místa realizace hornické činnosti NELZE OZNAČOVAT primárně za přírodní biotopy a stanoviště. Vlivem tohoto přístupu je omezována primární činnost v území – hornická činnost. Hornická činnost, která zahrnuje jak fázi dobývání, tak fázi zajištění a likvidace podléhá zákonné regulaci obsažené v zákoně č. 44/1988 Sb., 61/1988 Sb. a jejich prováděcích předpisech.

Těžebním organizacím plyne, za zákona mimo jiné povinnost k hospodárnému a úplnému vytěžení zásob a následnému provedení likvidace, přičemž likvidaci zákon definuje jako uvedení důlních děl vzniklých při hornické činnosti do stavu, který nebude vytvářet bezpečnostní riziko ani riziko vzniku ekologické škody nebo havárie.

Již aktuálně vzniká řada bezpečnostních rizik a neřešitelných situací vlivem požadavků na straně orgánů ochrany přírody a krajiny. Nezřídka se zásadně odlišují požadavky orgánů ochrany ZPF a požadavky orgánů ochrany přírody a krajiny a nevládních organizací, případně samospráv, což pro těžební organizace vytváří neřešitelnou situaci. Ustanovení Národního plánu obnovy přírody ve vztahu k těžebním prostorům tuto neutěšenou situaci dále prohlubují.

Odvaly a výsypky jsou při stavu dnešního technického poznání opětovně využívány k další separaci využitelných surovin.

V lokalitách výskytu ložisek nerostů je tedy nutné primárně respektovat:

1. Povinnosti obsažené v zákoně č. 44/1988 Sb., zákoně č. 61/1988 Sb. a jejich prováděcích předpisech.
2. Povinnost a potřebnost úplného a hospodárného dotěžení ložisek.
3. Nezbytnost zajištění surovinové bezpečnosti a surovinové soběstačnosti ČR.
4. Nutnost zajištění bezpečného stavu území.
5. Vlastnické právo v území, jakožto ústavou chráněné právo a právo vlastníka pozemku požadovat uvedení území do stavu k budoucímu hospodářskému využití.
6. Schválené plány likvidace.
7. Schválené plány rekultivace.

A po zvážení všech shora uvedených aspektů případnou rekultivaci přírodě blízkou obnovou území.

Místa výskytu nerostů, jako přírodního bohatství, které je nezbytné pro zajištění veřejného zájmu surovinové bezpečnosti a surovinové soběstačnosti musí být primárně vnímána jako místa těžby a až po úplném ukončení hornické činnosti včetně likvidace a souhlasu vlastníka pozemků v tomto prostoru může být následně řešeno jejich další využití.

Např. kapitola Obnova průchodnosti krajiny pro cílové druhy.
Tato připomínka je ZÁSADNÍ.

KONKRÉTNĚ:

1. **Ke kapitole Obnova biotopů cílových druhů přírodě blízkou obnovou lomů a dalších míst po těžbě nerostných surovin a podobných zásazích**

Nesouhlasíme s omezováním technicky orientovaných sanací a rekultivací, tzn. sanací a rekultivací, které směřují k uvedení území do původního stavu (např. rekultivace zemědělská, lesnická) nebo k uvedení území do stavu umožňujícího jeho další využití, např., v souladu se Směrnicí Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/2001 ze dne 11. prosince 2018 o podpoře využívání energie z obnovitelných zdrojů, ve znění směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2023/2413 ze dne 18. října 2023, kterou se mění směrnice (EU) 2018/2001, nařízení (EU) 2018/1999 a směrnice 98/70/ES, pokud jde o podporu energie z obnovitelných zdrojů, a zrušuje směrnice Rady (EU) 2015/652, jeho využití pro umístění obnovitelných zdrojů energie apod.

Požadujeme DOPLNIT odstavec na str. 76 začínající slovy „Při realizaci opatření je třeba zohlednit…“, a to následovně:

„Volba konkrétního způsobu sanace a rekultivace území dotčeného těžbou musí vycházet ze specifických podmínek, bezpečnostních limitů a ekologického potenciálu dané lokality a současně respektovat požadavky vlastníka pozemků a existující majetkoprávní vztahy v území, schválené plány sanací a rekultivací, práva a povinnosti vyplývající z horního zákona a souvisejících právních předpisů, jakož i legitimní hospodářské a jiné budoucí využití území. Přírodě blízké postupy, včetně spontánní nebo asistované obnovy, se uplatní tam, kde jsou s těmito výslovně podmínkami slučitelné a vhodné s ohledem na charakter konkrétní lokality.

Opatření nesmí zakládat plošný požadavek na omezení technických rekultivací ani vytvářet plošná omezení budoucího využití dotčených území. Při volbě konkrétního řešení budou zohledněny rovněž potřeby dotčených regionů a místních samospráv.“

Odůvodnění:

V argumentaci odkazujeme na obecnou připomínku k materiálu výše, kterou dále doplňujeme o následující odůvodnění.

Musí být zajištěno, že realizace navrhovaných opatření nebude v rozporu se schválenými plány sanací a rekultivací, povinnostmi stanovenými horním zákonem a souvisejícími právními předpisy ani s existujícími majetkoprávními vztahy.

Jednotlivé potěžební lokality se významně liší svým charakterem, právním režimem, ekologickým potenciálem i plánovaným budoucím využitím. Není proto vhodné plošně upřednostňovat přírodě blízkou obnovu nebo omezovat technické rekultivace bez posouzení

konkrétních podmínek dané lokality. Je třeba zachovat dostatečnou flexibilitu a umožnit vyvážené zohlednění environmentálních cílů, zákonných povinností těžebních organizací, hospodářského využití území a oprávněných potřeb dotčených samospráv a obyvatel.

Tato připomínka je ZÁSADNÍ.

2.

Požadujeme vypustit větu na str. 71: ~~„Potenciál má i možnost povolit využívat drobné lomy, pískovny v blízkosti obcí jako zdroj materiálu pro občany, případně vhodné sportovní využití.“~~
Navrhovaná věta je zcela mimo legislativní rámec, bezpečnostní opatření a bez zohlednění vlastnického práva. Věta vyznívá, že by byla umožněna „divoká nezákonná těžba“ surovin, bez zvážení jakýchkoliv dopadů do vlastnického práva a bezpečnosti v místě a zejména bez zohlednění právního rámce pro těžbu surovin v ČR.
Totožný požadavek se vtahuje ke vhodnému sportovnímu využití. Pokud dojde primárně k dohodě mezi těžařem, vlastníkem pozemků a obcí, za souhlasu orgánů státní správy, tato možnost není vyloučena již nyní. Není však důvod ji akcentovat v národním plánu obnovy přírody.
Tato připomínka je ZÁSADNÍ.

DALŠÍ PŘIPOMÍNKY – Část „B“:

Konkrétní připomínky

1. Str. 8 z textu: „V některých případech mohou opatření vyžadovat změny ve způsobu hospodaření nebo omezení dosavadního využívání území, což může vést ke krátkodobým socioekonomickým dopadům pro vlastníky a uživatele pozemků. Tyto situace jsou řešeny prostřednictvím nástrojů podpor, kompenzací (náhrada újmy za ztížené hospodaření), pozemkových úprav a dohod s vlastníky a uživateli území.“
„Tyto potenciální náklady mohou být zmírněny prostřednictvím zmíněných finančních nástrojů, zejména v rámci Společné zemědělské politiky a dalších programů podpory ochrany přírody. Dlouhodobé přínosy obnovy ekosystémů, včetně zvýšení stability krajiny, posílení ekosystémových služeb a snížení zranitelnosti vůči dopadům změny klimatu, lze očekávat jako převyšující krátkodobé náklady spojené s realizací opatření.“
Požadujeme nahradit oba odstavce následujícím zněním:
„V některých případech mohou opatření vyžadovat změny ve způsobu hospodaření nebo omezení dosavadního využívání území, což může vést ke krátkodobým i dlouhodobým socioekonomickým dopadům pro vlastníky a uživatele pozemků. Před realizací těchto opatření musí být vyhodnoceny jejich dopady na zemědělskou produkci, ekonomickou životaschopnost dotčených podniků, zaměstnanost a hodnotu a využitelnost pozemků, včetně dopadů na sousední pozemky a vlastnická práva. Nová opatření nad rámec stávajících právních povinností budou založena na dobrovolné účasti a dohodě s dotčenými vlastníky a uživateli pozemků. Podmínkou jejich realizace bude předem zajištěné financování nákladů na zavedení a následnou péči a odpovídající kompenzace ztrát příjmů a dalších prokazatelných hospodářských dopadů po dobu jejich trvání.

Při naplňování NPOP lze využívat stávající schválené programy podpory v rozsahu jejich platných podmínek a finančních možností. Financování nových opatření musí být zajištěno z dodatečných, samostatně vyčleněných zdrojů. NPOP nepředjímá nastavení, rozdělení ani využití prostředků Společné zemědělské politiky po roce 2027 a nezakládá požadavek na zpřísnění podmínek zemědělských podpor. Přínosy obnovy ekosystémů a náklady její realizace musí být posuzovány na základě doložených podkladů, s rozlišením celospolečenských přínosů a dopadů na konkrétní vlastníky a uživatele pozemků."

Odůvodnění:
Označení socioekonomických dopadů za krátkodobé není dostatečně podloženo. Změny hospodaření nebo omezení využívání pozemků mohou způsobit dlouhodobé či trvalé snížení produkce a příjmů, zvýšení provozních nákladů nebo znehodnocení dosavadních investic.
Existence podpůrných a kompenzačních nástrojů sama o sobě nezaručuje jejich dostupnost ani pokrytí všech dopadů. Rovněž pozemkové úpravy nejsou automatickou náhradou hospodářských ztrát. Financování a podmínky kompenzací proto musí být vyřešeny před realizací opatření.
Odkaz na Společnou zemědělskou politiku jako hlavní zdroj zmírnění nákladů nepřípustně předjímá využití prostředků určených zemědělství, zejména v období po roce 2027 kdy se očekává zásadní snížení celkové obálky pro SZP. Využívání současných schválených programů je třeba odlišit od financování nových požadavků NPOP.
Předpokládané celospolečenské přínosy navíc nevylučují dlouhodobou ztrátu konkrétního zemědělského podniku a nemohou nahrazovat její kompenzaci. Tvrzení o převaze přínosů nad náklady musí vycházet z doloženého vyhodnocení.

2. **Str. 26 z textu: „přesto však přetrvávají významné strukturální položky, zejména vratka tzv. zelené nafty v zemědělství a daňová osvobození vztahující se na zemní plyn a pevná paliva. Tyto nástroje mohou oslabovat ekonomické impulzy k přechodu na méně emisně a environmentálně zatěžující formy hospodaření"**
Citovaný text požadujeme nahradit následujícím zněním:
Vratka části spotřební daně z pohonných hmot používaných v zemědělské prvovýrobě představuje nástroj ke snižování nákladového zatížení zemědělské produkce a NPOP nepředjímá její omezení ani zrušení. Přechod k méně emisním technologiím má být podporován především investičními a motivačními nástroji, a to až v návaznosti na reálně dostupné a technicky proveditelné alternativy. V současnosti přitom plnohodnotná náhrada nafty v řadě zemědělských činností není dostupná, zejména u způsobů hospodaření založených na mechanické kultivaci půdy, včetně ekologického zemědělství.

Odůvodnění:
Text spojuje vratku tzv. zelené nafty s oslabováním motivace k environmentálně šetrnějšímu hospodaření, aniž by tento závěr dokládal vyhodnocením jejího skutečného vlivu na rozhodování zemědělců. Nezohledňuje přitom účel nástroje, kterým je snížení nákladového zatížení zemědělské prvovýroby.
Spotřeba pohonných hmot souvisí s nezbytnými pracovními operacemi, například přípravou půdy, setím, sklizní a přepravou. Možnost nahrazení používaných technologií závisí na jejich technické a ekonomické dostupnosti. Omezení vratky proto samo o sobě nezaručuje snížení emisí ani zlepšení stavu ekosystémů, může však zvýšit výrobní náklady a oslabit prostředky

podniků na modernizaci a zavádění šetrnějších způsobů hospodaření.
NPOP nemá vytvářet podklad pro omezení tohoto nástroje bez samostatného posouzení dopadů na zemědělskou produkci a konkurenceschopnost. Environmentální přínosy je vhodné podporovat prostřednictvím dostupných technologií a investičních pobídek.

3. **Str. 53 z textu: „V uplynulých desetiletích však došlo v mnoha oblastech k výrazným změnám ve struktuře zemědělské krajiny a způsobech hospodaření, které vedly k úbytku některých typů stanovišť a ke zhoršení podmínek pro řadu druhů vázaných na zemědělskou krajinu.“**
„Specifikem zemědělské krajiny České republiky je její historický vývoj, zejména období kolektivizace a následně industrializace zemědělství ve druhé polovině 20. století, které vedly v řadě regionů ke vzniku rozsáhlých půdních bloků a k výraznému omezení a zániku drobných krajinných prvků. Česká republika patří mezi evropské země s velkými zemědělskými půdními bloky. V současné době jsou již zavedena závazná pravidla pro omezení maximální souvislé plochy jedné plodiny, nicméně souvislé plochy orné půdy přispívají ke snížení krajinné heterogenity, vyšší náchylnosti k erozi a ke zhoršení ekologické stability krajiny.“
Požadujeme přepracovat oba odstavce tak, aby vyváženě hodnotily současný stav, zohledňovaly vývoj po roce 1990 a již realizovaná opatření. Navrhujeme následující znění:
Současná podoba zemědělské krajiny České republiky je výsledkem historického vývoje i následných změn ve způsobech hospodaření a péči o krajinu. Scelování pozemků a úbytek drobných krajinných prvků ve druhé polovině 20. století v řadě regionů nepříznivě ovlivnily podmínky pro některé druhy a stanoviště. Po roce 1990 však dochází také k obnově a zakládání krajinných prvků a podle údajů evidence LPIS se dlouhodobě snižuje průměrná výměra dílů půdních bloků.
Zemědělci se na péči o krajinu podílejí prostřednictvím plnění pravidel ochrany půdy, realizace dobrovolných environmentálních opatření a dalších aktivit. Zavedena jsou rovněž závazná pravidla omezující maximální souvislou plochu jedné plodiny. Potřebu další obnovy je třeba posuzovat podle konkrétních podmínek území, struktury krajiny a způsobu hospodaření.

<u>Odůvodnění:</u>
Text zdůrazňuje historické negativní zásahy, ale následný vývoj a současné úsilí zemědělců zachycuje nedostatečně. Historické důsledky scelování pozemků tak přenáší do obecného negativního hodnocení dnešního zemědělství.
Nezpochybňujeme existenci problémů ani potřebu obnovy konkrétních lokalit. Požadujeme však, aby dokument vedle přetrvávajících nedostatků hodnotil také zmenšování dílů půdních bloků, obnovu krajinných prvků a výsledky již zavedených ochranných opatření. Zmínka o současných pravidlech následovaná slovem „nicméně“ jejich přínos předem relativizuje, aniž je doloženo vyhodnocení účinnosti.
Racionální hodnocení musí rozlišovat historický stav, současné trendy a místní problémy. Takové hodnocení poskytne věcný podklad pro cílená opatření a nebude vytvářet nepodložený dojem, že současné zemědělské hospodaření obecně vede ke zhoršování stavu krajiny.

4. **Str. 81: Hospodaření na orné půdě a trvalých travních porostech dle specifických nároků cílových druhů**
Požadujeme vypustit opatření CZ0000008 jako samostatného opatření. Jeho relevantní

obsah je zohledněn prostřednictvím konkrétně vymezených opatření podle článku 11.

Samotné opatření CZ0000008 vykazuje řadu problémů, které brání jeho implementaci.

Odůvodnění:

- chybí konkrétní rozsah a způsob výběru dotčených lokalit
- chybí rozlišení již prováděných aktivit od nově navrhovaných zásahů
- chybí konkrétní realizační nástroje a kdo je má realizovat
- chybí vyčíslení nákladů, zdrojů financování a způsobu úhrady následné péče a hospodářských dopadů
- chybí vyhodnocení dopadů na produkci, ochranu plodin a ekonomiku dotčených podniků a sociální aspekty

Opatření představuje rozsáhlý výčet možných změn hospodaření, ale nestanovuje, prostřednictvím jakých nástrojů, na jakých plochách, s jakými náklady a z jakých zdrojů budou realizovány. Neumožňuje proto posoudit jeho proveditelnost ani hospodářské dopady.
Přestože má být zaměřeno na specifické potřeby jednotlivých druhů, obsahuje také obecné požadavky na strukturu zemědělské krajiny, zastoupení neprodukčních ploch a používání hnojiv a přípravků na ochranu rostlin. Text nevysvětluje, které z těchto postupů představují již existující praxi a které mají být nově zavedeny ani kdo je má realizovat, jak budou řešeny vlastnické vztahy atd.
Specifické potřeby cílových druhů lze zohlednit v konkrétních, místně odůvodněných a financovaných nástrojích. Není však přijatelné ponechat v NPOP obecný závazek ke změnám hospodaření, jehož rozsah, podmínky a financování mají být určeny až následně.

5. **Str. 198 z textu: „Přenos informací na úrovni sítě MAS bude postupovat podle doporučení pro regionální/ místní podmínky a zajistí, aby byla volena opatření s co největším přínosem pro dané území. Jednotlivé MAS budou mít zejména mediátorskou funkci, zajistí spolupráci mezi zemědělci a dalšími krajinnými aktéry, aby rozmístění prvků v ploše bylo co nejpřínosnější pro cíle NRR. Síť MAS zajistí přenos informací mezi jednotlivými regiony.“**

Požadujeme vypustit opatření CZ0000088 jako samostatné opatření a přenos informací zajistit prostřednictvím již navržených opatření zaměřených na zemědělské poradenství, demonstrační farmy a sdílení dobré praxe.

Odůvodnění:

Návrh překračuje pouhé sdílení informací a přisuzuje MAS odpovědnost za volbu vhodných opatření, mediaci a koordinaci rozmístění krajinných prvků. Nevymezuje však potřebnou odbornou kvalifikaci, metodické vedení ani odpovědnost za doporučení s dopadem na zemědělské hospodaření.
Nelze předpokládat, že každá MAS disponuje odborníky a zkušenostmi v oblasti ochrany přírody, zemědělského provozu, ekonomiky hospodaření a dotačních pravidel. Samotná znalost místních aktérů nezaručuje schopnost posoudit vhodnost zásahu, jeho dopady na produkci ani náklady následné péče.
Přenos informací a spolupráci se zemědělci již řeší další navržená opatření, zejména zemědělské poradenství a demonstrační farmy. Považujeme za účelnější soustředit podporu do těchto odborně zaměřených nástrojů než vytvářet další souběžný mechanismus bez

doložení jeho přidané hodnoty, nákladů a očekávané účinnosti.
Zapojení MAS může být přínosné jako doplňkový informační a komunikační kanál podle

místních kapacit. Nemá však být plošně předpokládáno ani spojováno s nejasnou koordinační autoritou vůči hospodařícím subjektům.

6. **Požadujeme doplnit samostatné opatření na podporu smart farmingu a precizního zemědělství v kapitole pro článek 11, zaměřené na cílené a racionální používání hnojiv a přípravků na ochranu rostlin při zachování produkční funkce zemědělství.**
Opatření musí rozlišovat:

- investiční podporu pořízení a zavádění technologií, zejména senzorů, aplikačních systémů, mapových podkladů a nástrojů pro variabilní a cílenou aplikaci
- podporu skutečného využívání technologií, včetně odborného poradenství, interpretace dat, vzdělávání a ověřování přínosů v provozních podmínkách.

Financování požadujeme přednostně zajistit prostřednictvím vhodných programů v gesci MŽP, včetně kohezních a národních zdrojů, s ohledem na environmentální přínosy těchto technologií. Pro tento účel požadujeme vymezit odpovídající podporu a způsobilost zemědělských podniků. Opatření musí být dobrovolné a jeho financování nesmí předjímat využití prostředků SZP po roce 2027.

Odůvodnění:
Precizní zemědělství umožňuje přizpůsobovat aplikaci hnojiv a přípravků na ochranu rostlin skutečným potřebám porostu a místním podmínkám. Představuje tak konkrétní cestu ke snižování environmentální zátěže při zachování výnosů a ekonomické životaschopnosti podniků.
Samotná podpora nákupu technologií však nezaručuje jejich účinné využití. Proto je nezbytné podpořit také práci s daty, odborné znalosti a zavádění postupů do každodenního provozu. Vzhledem k příspěvku k cílům NPOP požadujeme zapojení finančních nástrojů MŽP, aby náklady na dosahování těchto environmentálních přínosů nebyly hrazeny pouze z prostředků zemědělské politiky.

tyto připomínky v části „B“ jsou zásadní

Kontaktní osoby:

Ing. Zbyšek Sochor, Ph.D. Část A	e-mail: sochor@zsdnp.cz	mob:	724 117 648
Ing. Tomáš Nejedlý Část „B“	e-mail: nejedly@zscr.cz	mob:	770 109 112
Mgr. Marcela Hrbáčková	e-mail: m.hrbackova@gmail.com	mob:	775 856 615
Dr. Jan Zikeš	e-mail: zikes@kzps.cz	mob:	775 15 77 50

V Praze dne 7. října 2026

Ing. Jiří Horecký, Ph.D., MSc., MBA
p r e z i d e n t